

Kannanotto 6.10.2023

Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien liitot:

Kansainvälinen turvallisuustilanne huomioitava Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämispanostuksissa

Turvallisuus ja huoltovarmuus korostuvat Orpon hallituksen hallitusohjelmassa. Niiden alueellinen ulottuvuus konkretisoituu kehittämistoimenpiteinä. Itä- ja Pohjois-Suomen kannalta keskeisiä ovat **Pohjoisen ohjelman ja itäisen Suomen vision toimenpiteet**, joiden riittävä resurssointi on turvattava. **Maakuntien omaehtoisen kehittämisen rahoitus** (AKKE) tulee sisällyttää valtion budjettiin jatkossakin.

Suomen noin 1 300 kilometriä pitkä itäraja Venäjän kanssa on muodostunut myös EU:n ja Naton kriittiseksi turvallisuuskysymykseksi. Venäjän ja EU:n taloussuhteiden katkeaminen vaikuttaa kielteisesti Itä- ja Pohjois-Suomen kehitykseen ja yritystalouksiin.

Suuren vientimarkkinan sulkeutuminen, raaka-ainevirtojen korvaaminen, talouselämän kuljetusten järjestäminen uudelleen ja Arktisen alueen jännitteiden kasvu vaativat pitkäkestoisia toimenpiteitä. Itä- ja Pohjois-Suomen elinvoiman ja kokonaisturvallisuuden vahvistaminen vaatii toimenpiteitä sekä kotimaisten että EU-politiikkavälineiden tasolla. Kokonaisturvallisuudessa on huomioitava vahvasti Itä- ja Pohjois-Suomen alueelliset tarpeet mm. energiainvestoinneissa.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmän suunnittelussa ja kehittämisessä Itä- ja Pohjois-Suomen tarpeet vaativat erityistä panostusta: teollisuuden raaka-ainevirtojen kotimainen hankinta kasvaa, mikä vaatii vähäliikenteisen tie- ja rataverkon osalta mittavaa lisärahoitusta. TEN-T-verkon (EU:n liikennejärjestelmä) toteutuksen eteneminen tulee varmistaa ja Itä- ja Pohjois-Suomi kytkeä myös Pohjois-Ruotsin ja -Norjan liikenneverkkoon. Saimaan kanavan sulkeutuminen vuoksi Itä-Suomen teollisuus tarvitsee panosta nykyiseen itäiseen rataverkkoon ja poikittaisiin ratayhteyksiin sekä Itä-Pohjoinen -yhteyksiin. Päämääränä tulee olla koko Itä-Suomen kytkeminen vahvoilla väyläinvestoinneilla Pohjois-Suomen solmukohtien kautta Norjan satamiin.

Verkojen Eurooppa -ohjelmalle (CEF) ja sotilaallisen liikkuvuuden rahoitukselle toivotaan jatkoa 2028+ EU-rahoituskaudella ja rahoituksen kohdentamista Itä- ja Pohjois-Suomen kohteisiin.

Itä- ja Pohjois-Suomen harva asutus ja pysyvät kehityshaasteet on priorisoitava Suomen 2028+ koheesipolitiikan kannoissa

EU:n alue- ja rakennepolitiikan tarkoituksena on tasata alueiden välisiä kehityseroja. Harva asutus, pitkät etäisyydet ja kylmä ilmasto ovat edelleen Itä- ja Pohjois-Suomen pysyviä kehityshaittoja. Itä- ja Pohjois-Suomen harva asutus on tärkein kriteeri koko Suomen saamalle EU-rahoitukselle. Itä- ja Pohjois-Suomen EU-liittymissopimuksen mukaisen erityisaseman huomiointi tulee priorisoida Suomen 2028+ linjauksissa. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat muistuttavat, että kyseessä on kansallinen etu.

Komission monivuotisen rahoituksenkehityksen (MFF) välitarkastelussa (7/2023) ehdotetaan jäsenmaiden rahoitusosuuden kasvattamista ja mm. uuden Euroopan Strategisten Teknologioiden kehysvälineen (STEP) perustamista. Komissio esittää 10 miljardin euron lisärahoitusta STEP-kehysvälineen toimeenpanoon ja lisäksi nykyisiin ohjelmiin ja rahastoihin esitetään sisällöllisiä muutoksia. Muutokset koskisivat myös EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastoja (EAKR ja ESR+) sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa (JTF).

Itä- ja Pohjois-Suomi ei kannata uusia EU-tason rahoitusvälineitä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat eivät myöskään näe tarpeelliseksi avata ohjelmakauden 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan ohjelmia STEP-kehysvälineen toimeenpanemiseksi. Ao. ohjelmien rooli aluelähtöisten kehittämistarpeiden edistämässä ja kehittyneisyyserojen tasaamisessa tulee säilyttää. EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoitusta on tarvittaessa mahdollista kohdentaa strategisille aloille alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien nykyisten sisältöjen ja kriteerien mukaisesti.

Komissio tiedustelee jäsenvaltioiden näkemyksiä mahdollisuudesta suosia valtiontukisääntöjen joustoilla STEP-tavoitteita tukevia hankkeita. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat eivät pidä tarkoituksenmukaisena valtiontukikilpailua EU:ssa eivätkä kannata uusia lisäjoustoja nykyisiin valtiontukisääntöihin osana STEP-kehysvälineestä tehtäviä ratkaisuja.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat tukevat EU:n alue- ja rakennepolitiikan toteuttamista pitkäjänteisenä välineenä alueiden välisten kehityserojen tasaamiseksi. Itä- ja Pohjois-Suomi tukee EU:n alue- ja rakennepolitiikan jatkuvuutta 2028 alkavalla rahoituskaudella ja näkee keskeiseksi Itä- ja Pohjois-Suomen aluetta koskevan harvan asutuksen kriteeristön turvaamisen ja jatkuvuuden koko Suomen saannon kannalta. Huomiota tulee kiinnittää maaseutuun, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä luontoon ja väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin, kuten pohjoisiin harvaan asuttuihin alueisiin. Lisäksi huomiota tulee kiinnittää EU:n ulkoraja-alueisiin, joihin Venäjän hyökkäyssodalla on ollut huomattavia taloutta ja turvallisuutta heikentäviä vaikutuksia.

Helsingissä 6.10.2023

Pentti Mäkinen
Maakuntajohtaja, Etelä-Savo

Markus Hirvonen
Maakuntajohtaja, Pohjois-Karjala

Jyrki Kaiponen
Maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaa

Pentti Malinen
Maakuntajohtaja, Kainuu

Mika Riipi
Maakuntajohtaja, Lappi

Jussi Rämet
Maakuntajohtaja, Pohjois-Pohjanmaa

Satu Vehreävesa
Vs. Maakuntajohtaja, Pohjois-Savo